

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, csütörtök, 1908. október 1.

202. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 22)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy hóra . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Az Egyesült Államok belső élete.

— Gróf Vay Péter könyve. —

Az első igazi dokumentum, melynek a mi szempontunkból nemzeti és közgazdasági, sőt etikai értéke van, mert átélte benyomásokból s nem elméleti okoskodásokból szűrődött le — ez a gróf Vay Péter könyve, s jellemző, hogy ez is — külföldön jelent meg. Még jellemzőbb, hogy idehaza még csak észre sem veszik azt a mély, komoly hatást, melyet ez a Berlinben megjelent könyv (Kivándorló-hajón Amerikába. Az Egyesült Államok belső élete. Gebrüder Paetel 1908. Irtá luskodi és vayai Vay Péter gróf.) az egész világsajtóra tett. A nagy európai lapok hasábjain és tárcákban foglalkoztak vele, pedig ha valakit, minket tán első sorban érdekel az amerikai kivándorlás, ez a szinte pótolhatatlan vesztesége nemzetünknek. S ha még azért siklanának el felette kényelmesen, mert nagyképű tudálékossággal feltárt kellemetlen igazságokat nem szeretünk hallgatni, mert félünk a következtetésektől, amelyekből esetleg a magunk mulasztásait volnánk kénytelenek kiolvasni!

De ez a könyv az első lapjától az utolsóig érdekesebb, izgatottabb és lebilincselőbb, mint akármilyen regény, mert az élet ezer meg ezer regénye, tragédiája játszódik le benne a szemünk előtt, olyan művészi tükörben, amit csak egy vérbeli író, egy magas elkölcsi piedesztálon álló szociál-filozófus tarthat a szemünk elé.

Gróf Vay Pétert eddig inkább mint kiváló orientalistát, jeles esztetikust és műtörténészt ismerte a magyar — nem, az európai olvasóközönség. (Hiszen a legtöbb könyve megjelent német, angol és francia nyelven is!) Ámha minden munkájában megjelent megmecsillant az az egyetemes, összefoglaló, magas szempontú etikai világnézet is, mely minden sorában a lehető legtöbb ember erkölcsi javait szolgálja, ilyen határozottan még nem jelentkezett egyetlen írásában sem az író szociológiai érzéke.

Már könyve megírásának rendszere is arra vall, hogy a maga szemével akar bele nézni a hazugságnak és az ámtásnak abba a fertőjébe, melyet lelketlen üzletemberek és gonosz spekulánsok kavarnak, aranykőbe burkolva az amerikai kivándorlás hátterét. A szerző ugyanis — magyar mágnás és magasrangú pap léte — egy kivándorló-hajón személyesen kíséri ki a kivándorlókat, hogy megossza velük az ut fáradalmait, nélkülözéseit; hogy elkísérje őket az amerikai nagyvárosok legrejtettebb zugaiba.

„Nem eredményeket, inkább azok mozgató erőit” akarta tanulmányozni s ily módon sikerült is neki oly képet festenie, mely a maga igazságával és leplezetlenségével egyenesen megborzaszt. „Megakarta ismerni a gazdagot és szegényt egyaránt, meg akarta osztani velük existenciájukat s ki akarta puhatólni, mire értékeli életüket.” „Igy vándorolt a milliómosok palotái s a számkivetettek, nyomorultak utálatos viskói között” s kutatásai eredményeképpen megállapítja, hogy „az aranyéhség és az élvezetvágy emez óriási földjén se a hatalom, se a gazdagság nem békítik ki sorukkal az embereket, de a szociális egyensúlyt sem tudják helyreállítani.”

Tudvalevő, hogy az amerikai kivándorlónak helyzete, akit az élet Amerika partjaira lök ki, végtelenül sivár és vigasztalan. A nyelv s az ország erkölcsének ismerete nélkül, a benszülöttek s a hatóságok részéről egyaránt ellenséges indulattal fogadtatva, az idegen, ismeretlen világ kapujánál néhány megtakarított

fillérjükkal tétován állanak meg, várva a szerencsét és a drágaságot. Ahogy a kivándorló-hajót nem fogadja a newyorki kikötőben senki — ellentétben az Európából érkező más gőzcsökökkel — úgy nem várja szerető, vezető kar a kivándorlót sem, hogy elsüllyedését a világáros mocsarában megakadályozza. Ha a bevándorló nem vándorol mindjárt tovább Amerika belsejébe, hanem ott marad Newyorkban, úgy a Fourth-Avenue szűk utcái fogadják be rendesen.

Ez az első állomásuk. „Sohasem láttam nyomorúságosabb városnegyedét” — írja a szerző, aki pedig csak úgy otthon van Kína városaiban, mint Ausztrália gyarmataiban. Szinte érezzük soraiból a borzalmat, mely elfogta, mikor visszaemlékezett azokra a barlangokra, melyekbe még az állatok is csak korbáccsal volnának beteretelhetők. Néhánynak sikerül ugyan magát kemény munkával kiszabadítania ismét, de a legnagyobb részük elvegyül a nagyváros nyomorultjainak piszkos seregébe, melylyel annál kevésbé törődik valaki, mentől mélyebb iszapból került a magasba. De még azoknak az élete is, akik szívós munkával „feldolgozták” magukat, örömtelen és sivár.

„Hányszor hallottam panaszkodni embereket, akik egy látszólagos eredményes pályafutás után felkerültek arra a polcra, melyről talán gyermekkoruk óta ábrándoztak, hogy életüket haszontalanul pazarolták el. Ifjúságuk zord volt; azzal ölték el, hogy a nagy Moloch-nak áldozták legerősebb éveiket; később, mikor idősebbekké lettek, már el volt ölte bennük minden finomabb érzés és nemesebb hajlandóság, mielőtt kicsirázhatott volna!” — jajdul fel benne az esztéta-lélek.

A kivándorlók közül sokan vonulnak el Pittsburgba, Amerika ipari központjába, de az élet, mely ott reájuk vár, a kínai kuli életnél is irtózatossabb. „Tizennégyezer kémény okádja itt szét a kormot, füstöt gőzt, hamut, szikrát és piszkot olyan mennyiségben, hogy egy napi járóföldre kiterjedőleg nem nő ott fü, fa, virág.”

És ebben a „tető nélküli pokolban”, a hogy maguk az amerikaiak is nevezik Pittsburgot, dolgoznak hajnaltól késő estig a kivándorlottak, Pittsburgnak ezek a páriái, elzárva a napvilágtól s rem látva mást, mint izzó vasat és megolvadt ércet, tűz, víz és gőztengertől körül véve. Egyetlen változatosság életükben a vissza-vissza térő szerencsétlenség, a balesetek láncolata, a „véres áldozat, melyet az olvasztó kemencék molochja naponta megkövetel”. A szerencsétlenségek száma naponta nő, de a trusztmagnások azért nem tesznek semmiféle óvintézkedéseket. Amerikában roppant olcsó lett az emberélet. Amíg a kivándorlóhajók hétről-hétre a munkaerő ezreit rakják le Amerika partjára, amíg a kínálat oly magasan fölötte áll a keresletnek, különösen mint éppen most, nagy krach után, az árunak ha az embervér is, kevés az értéke. A trusztmagnás nem kérdi, hogy a megromlott gép veszélyeztet-e a munkás életét, hogy százak és százak életét fenyegeti-e a halál: ember van elég s az új gép sokkal drágább, mint a bánatpénz (Halottpénz) amit a cégeknek az elhunytak visszamaradt családtagjai részére fizetniük kell.

A munkást nem védi törvény. Az új kivándorlási törvények jók a munkaadónak, de nem a munkásnak. Mert e törvények csak a családos munkás számára már biztosítanak bizonyos szerény kártérítési összeget, ha meghal, a nőtlen ember számára nem. Mint-hogy azonban a kivándorló többnyire idehaza hagyja családját, legalább is addig, míg biztos existenciát nem tud magának teremteni, telje-

sen ki van szolgáltatva a kapitalista szivtelenségnek, mely csak a tőkét akarja mind óriásibbra dagasztani, de melyben az ember számára nincsen irgalom.

„Az arany után való hajszában nincs idő az érzések számára.” Amerika magában egy külön világ, Európai elvek és nézetek szeint nem lehet s nem szabad az ottani életet megítélni.

A mi értelmezésünk szerinti munkásjóléti intézmények ott nincsenek. És e hiányára még a műbarát esztétikusból is kitör a keserűség a művészet parvenüi ellen, akik ott milliókból rágyogó muzeumokat és közházakat állítanak, pusztán hiúságból (mert lelki szükségéről e kemény szükségről e kemény szívű plutokratáknál beszélni sem lehet!), ahelyett, hogy emberhez méltó, ha mindjárt szerény hajlékokat is építenének munkásaik számára! Ha környezetük, a tőke szolgálatában örömtelenül raboskodó százazrek élete nem lenne oly könyörtelenül sivár és kegyetlen, ha volna érzékük embertársaik sorsa, mások szenvedése iránt, akkor megértenék és megéreznék a művészet szépségét, nemesítő hatását is és nem lenne „műpártolásuk” csupán versengés és fitotatása vagyoknak.

Ilyen szemekkel nézte Vay Péter gróf Amerikát s a bevándorló munkás sorsát, de nem kevésbé alaposan tanulmányozta s kimerítően írja meg Amerika politikai, társadalmi és kulturális viszonyainak kritikáját is. A nemzeti szempontnak az emelkedett szociális világnézettel való harmonikus egybeolvadása jellemzi ezt a könyvet is, mert a tudós gróf minden munkáját s ez tette figyelemessé a nagyérdékű tanulásra az európai sajtót, mely pedig eléggé el van foglalva a maga nemzeti irodalmával. Most talán észreveszik itthon is — legalább annyira, hogy magyarul is olvasni kívánják. Magyar szerző munkájáról, egy emínter magyar nemzeti szociálproblémáról lévén szó, ez a kívánság nem lenne éppen értelmetlen — ha magyarok nem lennénk.

UJDONSÁGOK.

— **A kormányzó visszatérése.** Nákó Sándor gróf, fiumei kormányzó, hétfőn, október 5-én visszatér Fiuméba.

— **Wickenburg gróf hazaérkezése.** Wickenburg István gróf, az ujonnan kinevezett kormányzóhelyettes holnap délelőtt tíz órakor érkezik vissza több heti nyári szabadságáról Fiuméba. Wickenburg gróftól a pályaudvaron a kormányzóság egész tisztviselő kara fogja várni, melynek nevében Kankovszky Ferenc miniszteri osztálytanácsos fogja a gróftól kormányzóhelyettesé váló kinevezése alkalmából üdvözölni.

— **Egy postatisztviselő tévedése.** Pokret Antal aki a helybeli postatakarépképzárnánál van beosztva, hétfőn este a pénztárazárnánál a legnagyobb meglepetésére 1000 koronás hiányt talált pénztárában. Felfedezését rögtön közölte fellebbvalójával és a kifizetett tételek felülvizsgálása után abbéli gyanújának adott kifejezést, hogy egy bankszolgálat kinézésű embernek, ki kétezer koronát vett fel a délután folyamán, tévedésből egy ezreessel többet adott ki. A kutatás ez alapon tegnap hivatalból megindult, de minthogy eredményre nem vezetett, a rendőrségnél megtették a feljelentést az ismeretlen tettes ellen. A rendőrség erőyesen kutat a beszolgáltatott adatok alapján a pénz felvevője után.

Pokret postatisztviselőt, akit korrekt és lelkiismeretes hivatalnoknak ismernek felettesei, a ma tartott fegyelmi ülésben a hiánynak havi részletekben való visszafizetésére ítélték.

— **A rappresentanza ülése.** A rappresentanza pénteken, október hó 2-án Vio Ferenc podeszta elnöklésével ülést tart. Az ülés napirendjét holnapi számunkban közöljük.

— **Kereskedősegédek gyűlése.** A helybeli kereskedősegédek holnap, csütörtökön október 1-én este 8:45 órakor gyűlést tartanak a Bonavia-szálló éttermének helyiségében.

— **Az aradi vértanuk emlékére.** A „Corvin Mátyás” kör vasárnap október hó 4-én a tizenhárom aradi vértanu halálának évfordulója alkalmával a helybeli m. kir. főgimnázium nagytermében ünnepélyt tart.

— **A Magyar Kör október hatodikára.** Az aradi hős vértanuk emlékét az idén a Magyar kör is megünnepli és e célból Nagy György országgyűlési képviselőt hívta meg az ünnepi beszéd tartására.

A Magyar kör a fiumei magyarsághoz ez alkalommal a következő felhívást intézi:

Polgártársak! Testvéreink!

A hóhérok kötele s a fegyverek gyilkos golyója, amely kiontoitta az aradi vértanuk életét, reánk, fiumeiekre is nagy kötelességet ró.

Hiszen már köztudatba ment át, hogy szabadságharcunk egyik fényes napja, március 15-ike mellett október 6-át meg kell ünnepelnünk. Az elsőt, mint a hajnalhasadás virágfakasztó ünnepét és a másodikat mint a koromsötét éjjel beköszöntését.

Ennélfogva a „Fiumei Magyar Kör” őszinte lelkesedéssel vállalkozott arra, hogy október 6-át városunkban is ünneppé avassa. Most tehát első ízben van alkalmunk arra, hogy szeretettel meghívjunk benneteket az október 6-án délelőtt 10 óraor a Szent Vitus templomban megtartandó gyász isteni tiszteletre, ahol az ünnepi szent beszédet dr. Sándorffy Nándor hittanár fogja megtartani.

Azután pedig arra kérünk benneteket édes Testvéreink, hogy jöjjetek el ugyanaznap este a Deák-szálló nagytermében fél 9 órakor megtartandó ünnepélyünkre, a melynek műsora a következő:

Rákóczi induló. Előadja Barca Jenő cigányzenekara.

1. Szózat. Énekli a Fiumei Magyar Kör énekkara Karpinecz H. tanár vezetésével.

2. Október 6. Irtá: dr. Nagy György országgyűlési képviselő. Szavalja Stenczl János.

3. Ünnepi beszéd. Tartja dr. Nagy György országgyűlési képviselő.

4. Alkalmi ének. Énekli dr. Urbánek Sándorné Bató László tanár vezetésével.

5. Vonós négyes. Kuruc szerenád Ocskay brigádérosból.

6. Rab. Petőfi Sándortól. Szavalja Nádpataki Nándor.

7. Felolvasás. Tartja Kiss József polg. isk. tanár.

8. Melodráma. Bató László tanár zongorakísérettel előadja Nádpataki Nándor.

9. Himnusz. Zenekísérettel énekli a „Fiumei Magyar Kör” énekkara és a közönség.

Számozott helyek nem lesznek és külön meghívókat sem adunk ki. Belépti díj nincs, de költségeink fedezésére adományokat elfogadunk.

Testvéreink! Polgártársak!

Bár október 6-ika fájdalmas és szomorú nap szabadságharcunk történelmében, mégis nem gyászolni és nem busolni hívunk össze, hanem azért, hogy adózzunk a vértanuk emlékének és az ő dicső tetteikből hitet és erőt merítsünk mi magunknak. Azért hívunk össze, hogy a mindennapi élet fásultságából a haza szeretet szent tüze felrázza lelkeinket, hogy higgyük, valljuk és erősen bizzunk abban, hogy „Lesz még egyszer ünnep a világon!”

A „Fiumei Magyar Kör.”

— **Angol kirándulók Fiumében.** A „Salsette” angol hajó tegnap delután érkezett kikötőnkbe 141 angol kirándulóval. A gőzös, miután a földközi tengeri nagyobb kikötőket felkereste, Sebenicóból Fiuméba jött s ma este folytatja útját Velence felé. Az utazás végcélja Marseille, honnan a hajó indiai első útjára indul.

— **A laibachi vérontás után.** Laibachból jelentik nekünk: Tegnapról-mára virradóra éjszaka a szlovének egy kis csoportja kövekkel bevete a Schulverein népiskolájának valamennyi ablakát s aztán a német kaszinó épületét hajigálták meg kövekkel. Sikertől két tüntető letartóztatni és át szolgáltatották őket az ügyés-

ségnek. A 27. gyalogezred legénységének a zavargások óta tegnap volt először kimenőjük. Egy csoport katonát a külvárosban a szlovének megkergettek s a legények kénytelenek voltak elmenekülni. Husz csendőr vonult ki s a katonák fedezet mellett tértek vissza a kaszárnyába. Este meg volt tiltva a 27. gyalogezredbeli legénységnek a kimenő.

— **Kaposvári gimnazisták Fiumében.**

A kaposvári gimnázium mintegy 40 felső osztályú tanulója Endrei Akos és dr. Vass Miklós tanárok vezetésével holnap, október 1-én négy napig tartó kirándulásra ideérkeznek, hogy a magyar tengerpart természeti szépségeit és az ipar és kereskedelem körébe vágó nevezetéseit megtekintsék.

— **Munkássors.** Lapunk tegnapi számában megírtuk, hogy Hinich János munkást súlyos baleset érte a kikötőben, ahol az „Euterpe” hajó kirakodásánál dolgozott. Most azt jelentik nekünk, hogy a szerencsétlen munkás tegnap este hat órakor meghalt. Haláláról jelentést tettek a törvényszéki vizsgálobíróknak.

— **Az „Ultonia” érkezése.** A Cunard magyar-amerikai vonal Ultonia gőzöse ma hajnalban kikötőnkbe érkezett. A hajó, melynek 94 visszavándorlója már Triesztben partra szállott, két órültet is hozott magával. Guttman Sámuel az amerikai hatóságok küldték haza örülttség miatti, Teutelbaum Leontin alsóborói lakoson pedig utközben kitört az örülttség. Mindkettőt további intézkedésig a városi kórházba szállították. A hajó szombaton indul Newyork felé néhány száz kivándorlóval.

— **Olasz szakvélemény vivőinkről.** A „Gazetta de la Sport” Olaszország legelső sportközlönye, vasárnapi számában az olympiai vivő-versenyek eredményeivel foglalkozik. Meglehető rezignációval említi meg, hogy nagy reménnyel néztek az olympiád, elé, mert biztosra vették, hogy úgy a kard egyéni, de főleg a kard-csoportversenyben győzelmet fognak aratni. Ezután a legnagyobb tárgyilagossággal foglalkozik a versenyeken szereplő nemzetek vivőival. Elragadtatással nyilatkozik arról a nagy haladásról, melyet a magyar vivők a lefolyt évtized alatt tanúsítottak. Nem siránkozik és gyanusítja meg a zsűrit, mint az osztrák legfőbb sportorganum, hanem feltétlenül elismeri a magyar vivők fölényét. Mellettük még különösen a csehek szép munkájáról emlíkezik meg. Egyetlen vigasztaló momentumot az olaszok vereségénél csak ab. an talál, hogy a magyar versenyvivő-sport föllendülésében a legtöbb érdemük az olasz mestereknek van és az olympiai versenyekre is olaszok készítették elő mindkét nemzet vivőit: a magyart Santelli Italo lovag, a csehet Sartelli Horacio.

— **A járványkórház bezárása.** Lasic Elza szerajevói illetőségű pincérleányt, akit a múlt héten gyanus betegség miatt a járványkórházba szállítottak, minthogy állapota nem enged járványos betegségre következtetni, beszállították a közkórházba. Távozása után a járványkórházat bezárták.

— **Ein bischen zu wenig gleich, und zu wenig geheim!** Jól informált forrásból halljuk, hogy amikor Andrássy gróf legutóbbi audienciáján az uralkodóval megismertette javaslatát, Ferenc József ezt igen kelletlenül fogadta, s állítólag így szólott:

— Schön ist es gerade nicht. Ich finde dieses gleiche und geheime Wahlrecht ein bischen zu wenig gleich, und zu wenig geheim. Jedenfalls probieren Sie es zu lancieren. Das letzte Wort habe ich aber noch nicht ausgesprochen. (Magyarul: Szépnek éppen nem mondható. Én ezt az egyenlő és titkos választói jogot kissé látom egyenlőnek és titkosnak. Mindenesetre kísérelje meg a hangulatkeltést az érdekében. D. az utolsó szót még nem mondtam ki.)

Andrássy egyelőre ennyivel is meg volt elégedve, végleges tervezetét azonban mindmáig nem mutatta be a királynak, s így az előzetes szentesítés meg sem lehet. Most tehát minden azon fordul, a hajlandó-e az uralkodó az összes függő katonai kérdések kedvező elintézése fejében szankcionálni a reformot. A kormány az alsó, értsd a parlament és az ország ellenállásától nem fél, csak a koronától. Andrássy ugyanis ismételtelen kijelentette, hogy javaslatával áll vagy bukik. A helyzetet most még a trónörökös is komplikálhatja. Ferenc Ferdinánd főherceg csütörtökön érkezik Budapestre s neki is szava lesz Andrássy előterjesztéséhez. Már pedig nagyon könnyen lehetséges, hogy ő, aki az általános és egyenlő választójog híve, a javaslat ellen fordul.

— **A városi hatóság intézkedése a kolera behurcolása ellen.** A városi hatóság felszólítja a szállótulajdonosokat, lakásadókat, szobakiadókat és mindazokat, kik valamely idegennek szállást adnak, hogy azok érkezését azonnal bejelentsék a hatóságnak, hogy így elejét vegyék a kolera behurcolásának, mely Oroszországban a legnagyobb mértékben szedi áldozatait s már Törökországba és Galiciába is kezd átharapózni.

— **A kikötőből. Szeptember 30.** Érkezett: „Salsette” angol yacht Sebenicóból 141 kirándulóval; „Ultonia” angol gőzös New-Yorkból 57 tonna vegyes áruval és 94 visszavándorlóval; „Rákóczi” magyar gőzös Valenciából 37 tonna vegyes áruval.

Indult: „Principessa Aiki” görög gőzös 1730 tonna fával; „Euterpe” osztrák gőzös Smirnába 200 tonna cukorral, 100 tonna fával és 150 tonna vegyes áruval.

— **Az angol szabadalmi törvény.** Londoni tudósítónk jelenti: Szeptember 1-én lépett életbe Angliában az új szabadalmi törvény, amelynek éle az idegen, elsősorban pedig a német ipar ellen irányul. Az új szabadalmi törvény ugyanis egy éven tuli időtartamon túl megvonja az oltalmat mindazon szabadalmaktól, melyeket nem Angliában állítanak elő. Ez az intézkedés egyszerre tizennégyezer idegen, de főként német szabadalmat sújt. Erre az intézkedésre különösen az a körülmény szolgáltatott okot, hogy számos német gyár, amely szabadalmi cikkeit csaknem kizárólag Angliában és az angol koloniákban helyezte el, külföldön állítja elő áruait. Az új törvény hatása már érezhető is annyiban, hogy már harminc nagy külföldi gyártelepet állított föl Angliában és az angol piac számára szánt cikkeit a jövőben ott fogja előállítani. Az áttelepedő gyárak között vannak többek között az elberfeldi festégyár, a Mauser-féle fegyvergyár, a National Cash Register Company s. b. Az új törvényt különösen az angol munkáspárt fogadta igen kedvezően, mert a jelenlegi rossz munkásviszonyok mellett az új gyárak felállítása igen nagy számú munkás részére jelent alkalmazást. Német részről természetesen erősen tiltakoznak az új törvény ellen és a Verein Berliner Kaufleute und Industrieller felirattal fordult a birodalmi kancellárhoz, hogy Anglia ellen retorziós lépéseket tegyen. Angolországban azonban ez alig adhat aggodalomra okot, mert Németországban bejegyzett angol szabadalmak száma az Angliában bejegyzett német patentekhez viszonyítva nagyon csekély.

— **Pályázat.** A városi tanács pályázatot hirdet egy segédorvosi állásra, amely 2500 korona évi fizetéssel, természetbeni lakással és két ötdéves 300 korona póttékkal van összekötve.

— **Ingyenes magyar tanfolyam.** Az Ospedale utcai állami elemi fiúiskolában október 6-án kezdődik meg a magyar nyelvű ingyenes esti tanfolyam. Jelentkezhetni az igazgatóságnál.

A közönséghez!

1908. október elsejével új előfizetést nyitunk „A Tengerpart”-ra, mely Fiuménak egyetlen, független, a hatalomtól meg nem vásárolt magyar napilapja és öt év óta megalkuvás nélkül küzd itt a fiumei magyarság érdekeiért és törekvéseiért.

„A TENGERPART”

nemsokára hatodik évfolyamát kezdi meg és a legutóbbi évek zavaros sajtóviszonyai között egyetlen állandó támasza és zászlóvivője volt a fiumei magyarságnak. Igérjük, hogy e célunknak a jövőben keitőzött erővel és buzgalommal fogunk megfelelni és minden lehelletünkkel szolgálni fogjuk a fiumei magyarságot, melynek szeretete és támogatása

„A TENGERPART”

egyedüli talpköve volt eddig és lesz a jövőben is.

„A Tengerpart” előfizetési ára:

Egész évre 24 korona

Fél évre 12 „

Negyedévre 6 „

Egy óra 2 „

Egyes szám ára 6 fillér.

Telefon 229. sz.

„A TENGERPART”

szerkesztősége és kiadóhivatala.
Vicolo dell' Ospedale Wurzer-ház I. em.

x Köztudomásu, hogy köhögés, rekedtség és elnyálkásodásnál legbiztosabban hatnak a világhírű *egger-féle mellpasztillák*, melyek a gyomrot nem rontják és kitünő ízűek. Kaphatók minden gyógyszerárban és drogériában. Doboza 1 K és 2 korona. Próbadoz 50 fill. Főraktár: Nádor gyógyszerár, Budapest, VI., Váci körút 17.

Távirat ◀ Telefon.

Wekerle a királynál.

BUDAPEST, szept. 30. *Wekerle* Sándor miniszterelnök ma délelőtt egy órai külön kihallgatáson volt a királynál, kinek a folyó ügyeken kívül a spanyol király budapesti látogatásával kapcsolatos intézkedésekről referált.

Minisztertanács.

BUDAPEST, szept. 30. Ma délben minisztertanács volt, melyen a kormány valamennyi tagja résztvett. A minisztertanács a választói reformmal és a delegáció legközelebbi ülészakával kapcsolatos ügyekkel foglalkozott.

A szepesi püspök zsarolója.

BUDAPEST, szept. 30. A budapesti büntető törvényszéken ma kezdődött meg Sárkány bíró elnöke alatt és a közönség óriási érdeklődése mellett Párvy Sándor szepesi püspök zsarolója, Kovács Klotild ellen hamis eskü és zsarolás miatt indított per. A tárgyaló termet a közönség zsufolásig megtöltötte. A vádlottat két szuronyos fogházor vezeti be és az elnök kérdéseire ideges siró hangon válaszol.

A tárgyalás elején felolvasásra kerül Párvy püspöknek a bírósághoz intézett levele, melyben kijelenti, hogy őt hivatalos állása kényszerítette a feljelentés megtételére, de ő nem hajlandó magát a tárgyaláson mint sértett fél képviseltetni, annál is inkább, mivel az ügyész vállalta el a vádat. Ha azonban az ő kihallgatása, mint tanu szükséges volna, akkor a bíróságnak rendelkezésére áll.

Kovács Klotild nacionáljának felvételénél kitünt, hogy már egyszer hamis tanulás miatt meg volt büntetve.

A tárgyalás, melyhez számos előkelő tanu van beidézve, több napig fog eltartani.

A választási reform első hatása.

BUDAPEST, szept. 30. A választási reform nyilvánosságra jutott adatai már éreztetik első — jótékony — hatásukat. A szociáldemokrata párt elhatározta, hogy az irás és olvasás elsajátítására téli tanfolyamokat rendez be az egész országban s ugyanezt a tervet szándékozik a néppárt és a függetlenségi párt is keresztülvinni párhívei számára. A függetlenségi párt meg is nyitja első tanfolyamát Szegeden.

Állatorvosok doktori címe.

BÉCS, szept. 30. A király megengedte, hogy az osztrák állatorvosi főiskolák végzett hallgatói az állatorvosi doktori címet használhassák.

Merénylet az örökség miatt.

ARAD, szept. 30. Az aradmegyei Solyoss községben Demeczky Demeter birtokos ráltt apjára, mivel ez az örökségből kitagadta. Az apát haldokolva vitték a kórházba. A fiut a csendőrség letartóztatta.

Megcáfolt halálhír.

BUDAPEST, szept. 30. Egyes fővárosi lapok azt írták tegnap este és ma reggel, hogy Szentirmay Elemér neves zeneszerző meghalt. A hírből csak annyi igaz, hogy Szentirmay súlyos betegen fekszik: lakásán, de halálhíre nem felel meg a valóságnak.

Felmentett tanító.

ZOMBOR, szept. 30. Az itteni törvényszék ma Kiss Pál tanítót, ki szemérem elleni vétség miatt állt a bíróság előtt, a vád és következményei alól felmentette.

A magyarfaló állatorvos ellen.

VESZPRÉM, szeptember 30. Veszprém megye törvényhatósága mai ülésében legnagyobb megbotránkozását fejezte ki Schmidt János katonai állatorvosnak a megyében kifejtett ismert pángermán izgatásai fölött és Óvári Ferenc indítványára elhatározta, hogy fölír a hadügyminisztériumhoz és a belügyminiszterhez a kellő megtorlás végett.

Öngyilkos tisztviselő.

ARAD, szept. 30. Balogh István dohánygyári tisztviselő, ki t gnap öngyilkossági kísérletet követett el, ma belehalt sebeibe. Öngyilkosságának oka állítólag az, hogy szüleivel meg hasonlott.

Az osztálysorsjáték huzása.

BUDAPEST, szept. 30. Az osztálysorsjáték ma huzásán 80 ezer koronát nyert a 91,433 számú sorsjegy és tizezer koronát a 23,979 számú sorsjegy.

Fontos ujítás!!

Számos család régi óhaja teljesül és a nagyérdemű fogyasztó közönség kényelmét szolgálja

Carlo Frisch

szállító cég
(Via Alessandrina, Jelcich ház)

uj vállalata, mely a világhírű

Kőbányai Polgári Serfőző r. t.

palacksőreit mindenkinek lakásába költségmentesen szállítja.

Arusítja:

a világos márciusi sört,
a kőbányai barátsört és
a serfőzdeinek különleges, a leghiresebb orvos tanároktól ajánlott gyártmányát a

„Szent István“ védjegyű Dupla maláta sört.

Rendelések, 12 palackot meghaladó mennyiségben, a nap bármely szakában, gyorsan és gondosan teljesíttetnek.

Dijmentes házhoz szállítás!

Kicsinybeni eladás a Via Alessandrina-i raktárhelyiségben.

Naponta frissen töltött palacksőrh.

Fontos ujítás!

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMBAN ADRIA PALOTA

letétkönyvek és folyószámlák után

4% netto kamatot

térít meg feleinek.

A járadékadót a bank önmaga viseli.

Végeladás.

A felszámolás alatt levő Fiumei Butorgyár Részv. Társ. (Via Macello 6) mindennemű

szalon- irodai s kávéházi széket

s egyéb butorberendezéseket mélyen leszállított áron ad el.

Használt és új

zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányu új és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

Szépén butorozott utcai szoba

két személy részére azonnal kiadó esetleg napokra is. Via Pomerio 28 földszint balra.

Nemzetközi Panoráma

Fiume, Deak Corso 38.

(a Deak-szálloda mellett.)

Elsőrangú látványosság:

Eredeti szinezett művészi

fényképfelvételek.

Érdekes és tanulságos. A tanulmányosság részére fontos és kellemes szórakozás.

E héten a

Kalifornia, a Niagara vizesés és a Yellorvstoun-park.

Nyitva reggel 10-től este 10 óráig.

„DE LA VILLE“

SZÁLLODA, KÁVÉHAZ ÉS ÉTTEREM

FIUME, DEAK-KORZÓ.

Naponta a hírneves

BARCZA JENŐ

kaposvári cigányprimás zenekarának hangversenye.

Az átutazó és a helybeli magyarság legnagyobb és legkedveltebb találkozó helye.

TULAJDONOS:

SZENTGYÖRGYI FERENC.

Magyar Vendéglő

FIUME, Riva Szapáry

(az Ungaro-Croata irodája mellett.)

Kizárólag magyar konyha. Magyar borok. Kőbányai polgári sör.

Havi előfizetők felvétetnek.

Vendégszobák tengeri kilátással.

Figyelem!

Fiatal fűszerkereskedőknek egy jó forgalmu fűszer- és csemegeüzlet a legforgalmasabb helyen eladó.

Egyben ajánlok a n. é. közönségnek mindennemű fűszert és kivált lisztet rendkívül mérsékelt áron.

Renduli s M.

Fiume, Mercato coperto (Braidia).

A hölgyközönség figyelmébe!

Értesitem Fiume és környékének úri hölgyközönségét, hogy bécsi bevásárlásomról hazaérkeztem s a legújabb modellekkel és formákkal rendelkezem. Izléses átalakítások is olcsón teljesíttetnek.

WEISS FANNY

FIUME, Via Andrássy 13 II. emelet.

A vegyi tisztaságért a gyár kezkeskedik.

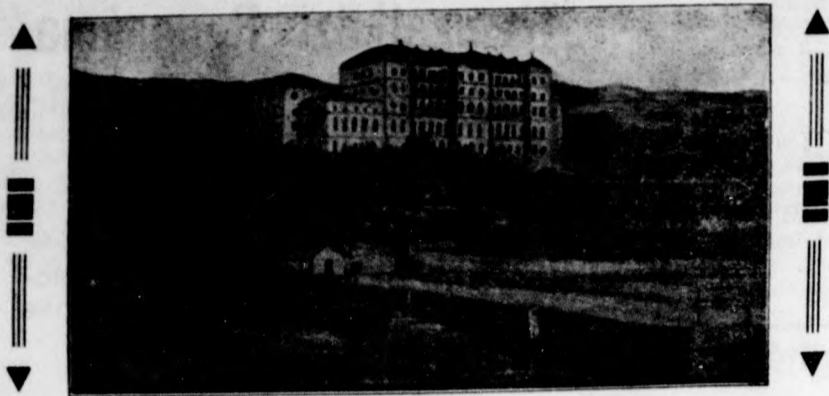
Elsőrendű fehérnemű uri és női

divatkülönlegességek

igen mérsékelt árak mellett kizárólag csak

VUJA M. cégnél Fiume Via Adamich.

Tessék erről, próbavásárlással meggyőződni!

Az új bérő által teljesen újalakított és kiválóan vezetett
THERAPIA PALACE - CIRKVENICÁBAN
 kitűnő ellátást és kifogástalan kényelmet nyújt mérsékelt áron.
 Villanyvilágítás, házi fürdők, remek fővényű tengeri fürdő, saját tehenészet,
 jéggyár stb. Orvos a házban.

Felvilágosításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság.

Porto-Ré

(Kraljevica)

LIBURNIA SZÁLLÓ

tengeri fürdő remek hullámveréssel.

Gőzsön 40 percnnyire Fiumétól.

Pormentes levegő. Gyönyörű fekvés.

Teljes ellátás mérsékelt áron.

KITÜNŐ KONYHA!

FÜRDŐK ÉS ORVOS A HÁZBAN!

Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!

V. évfolyam!

„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a milyent
 eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

➔ „A TENGERPART” minden hirdetése eredménynyel jár. ➔

Kiadóhivatal: Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések
 is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

V. évfolyam!

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg
 népszerűségét és olvasottságát.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.

Kitűnő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak
 Az idegenek találkozó helye.

Café Wien (Vienna) kávéház

TRIESZT, Via Vienna 15 TRIESZT

A Triesztet látogató magyarság legelőkelőbb találkozó helye.

Tulajdonos: Szoboszlay Rudolf.

Bonbonniere Möve

Előkelő Mulató

Abbazia Bristol - szálló

Estéknként nemzetközi varieté-
 előadások kizárólag elsőrendű

művészi erők felléptével.

Kitűnő szellőztetés.

Hotel Meublé Jolanda

VELENCE,

Riva degli Schiavoni

a hozzátartozó Bavaria éttermmel. A
 vaporettok megállóhelye. Gyönyörű kiá-
 tással. Tiszta kényelmes szobák. Olcsó
 árak. Családok számára külön megállapo-
 dások.

Tulajdonos
 Inganni E.

SAVOY RESTAURANT

Ponte Goldoni — VELENCE — San Marco.

Az előkelő idegenek
 találkozó helye.

Luncheon és diner fix áron
 és étlap szerint.

Tulajdonos: Leopold Alfréd.

CRNKOVIC

szálloda, penzió és kávéház.

CIRKVENICA.

A fürdő központján, közvetlen a tengerpart
 mentén, a mólótól 2 pezcnyire.

Kitűnő magyar és német konyha.

Kitüntetve a német orvos kong-
 resszus által.

Eredeti magyar és német fajborok va-
 lamint Müncheni és- Pilseni sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan
 alkalmas hely.

Olcsó árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: CRNKOVIC JÓZSEF.

Venier Penzió és Vendéglő

Velence Szt. Márktér.

Szobák 2 lírától feljebb villanyvilágítással.
 Éttermek kilátással a Szt Márktérre.

Kitűnő konyha minden órában.

Procuratie vecchie 105. s. Tulajdonos
 (a Quadri kávé mellett) Marco Venier.

Pálma-Hajviz

a legjobb szer korpa és hajhullás
 ellen.

Kapható CSIZMÁS DEMETER

fiumei első magyar fodrásznál

Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló kö-
 zelében.)

és minden drogériában és fodrászüzletben.

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak
 részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRÁKTÁRA.

Iroda: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22.
 Jéggyár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör.
 A sör hetenként 25 majolika palackot tar-
 talmazó eredeti ládákban érkezik frissen
 gyárból. — Ezen kitűnő sörön kívül állan-
 dóan raktáron van kiviteli és márciusi sör,
 1/4, 1/2 és 1 hl-es hordókban és 50 fél literes
 palackot tartalmazó eredeti ládákban

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is
 kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fu-
 szer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

Első fiumei magyar szobafestő és fénymázoló

Vállal minden e szakmába vágó m-
 kát a legjutányosabb árak mellett. Szigorú
 pontosság s kiváló szakértelem.

A n. é. közönség b. pártfogását kéri

ALTBERGER IGNÁCZ.

Fiume, Via Sanità Adria Palota.

TELEFON 923.

Maluszewszki Szaniszló CENTRAL KÁVÉHÁZA

és cukrászdája

CIRKVENICA

közvetlenül a tengerpart mellett.

Kitűnő italok és frissítők.
 Legfinomabb cukorsütemények.